

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ: ІНОЗЕМНИЙ ДОСВІД, ВИСНОВКИ ДЛЯ УКРАЇНИ

Анотація

У записці розглянуто питання щодо забезпечення захищеності громадянського суспільства в Україні в умовах гібридної агресії з боку Російської Федерації, досліджено концептуальні засади забезпечення громадської (публічної) безпеки у провідних країнах світу та проаналізовано особливості нормативно-правового поля у цій сфері. Систематизовано міжнародну практику класифікації злочинів проти громадського порядку та безпеки, а також виокремлено конкретні практичні заходи, які спрямовуються на підтримання громадського порядку. На підставі вивчення позитивних міжнародних практик у сфері забезпечення громадської (публічної) безпеки розроблено пропозиції щодо вдосконалення законодавства України з питань національної безпеки, окреслено пріоритети державної політики у цій сфері та запропоновано нагальні практичні заходи з метою підтримання громадського порядку.

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ: ІНОЗЕМНИЙ ДОСВІД, ВИСНОВКИ ДЛЯ УКРАЇНИ

Вивчення, адаптація та запровадження в Україні кращих іноземних практик, покликаних підвищити рівень забезпечення громадської безпеки, завжди мало не лише суто практичне значення, а й виступало невід'ємною складовою розвитку вітчизняної науки у галузі національної безпеки. Особливої актуальності ця науково-практична проблема набула на нинішньому етапі державотворення – у зв'язку з необхідністю розробки нових підходів щодо забезпечення захищеності громадян в умовах гібридної агресії з боку Російської Федерації, запобігання загрозам їх життю і здоров'ю, збереження нормальної життєдіяльності суспільства. Імплементация в Україні загальноприйнятих демократичних підходів щодо забезпечення громадської безпеки дасть змогу не лише більш ефективно протистояти іноземному втручанню у наші внутрішні справи, а й дозволить зробити реальні кроки на шляху до європейської та євроатлантичної інтеграції.

Як свідчить проведений аналіз, у деяких розвинених західних країнах поняття «громадська безпека» («public security») не має чіткого законодавчого визначення і різниться щодо свого трактування в залежності від національних та історичних особливостей. На нашу думку, це пов'язано із тим, що у демократичних суспільствах громадська безпека розглядається, насамперед, як процес її забезпечення спеціальними структурами (поліцією, військовослужбовцями жандармерії, національними гвардійцями тощо), які самі мають обирати найбільш оптимальний варіант і форми діяльності задля досягнення найкращого результату з метою підтримання громадського порядку у кожному конкретному випадку.

Так, за думкою французьких юристів, термін «безпека» належить до «невизначених правових понять» і в принципі не повинен законодавчо визначатися, залишаючи, таким чином, простір для безпосередніх

виконавців, які й покликані на практиці забезпечувати громадську безпеку. Відомий французький юрист Ж. Ведель визначив безпеку як «діяльність, що спрямована на попередження небезпеки, яка загрожує колективу (приватним особам), починаючи від попередження заколотів проти безпеки держави і закінчуючи запобіганням нещасних випадків»¹.

На практиці більшість функцій у сфері забезпечення публічної безпеки і правопорядку у Французькій республіці виконує жандармерія. Адміністративна поліція займається попередженням правопорушень і виконує інші профілактичні заходи. Повноваження французької поліції визначені законом «Про посилення безпеки і захисту свободи особи» від 1981 року, який досить докладно регламентує її діяльність щодо боротьби зі злочинністю та охорони публічного порядку. Особливе місце у законі відведено судовій поліції, яка наділена повноваженнями констатувати порушення будь-яких встановлених законом норм життєдіяльності, збирати докази та передавати правопорушників судовій владі².

У Великій Британії особливості практики забезпечення громадської безпеки нормуються Законом Сполученого Королівства «Про поліцію» від 1996 року, відповідно до якого найголовнішим завданням цього органу є охорона громадського порядку і цим має опікуватися кожен поліцейський незалежно від звання і посади. Водночас, робота британської поліції з охорони публічного порядку та безпеки не відноситься до адміністративної діяльності, оскільки здійснюється всіма підрозділами та службами поліції. Специфічною рисою діяльності поліції Великої Британії із забезпечення громадської безпеки є те, що взаємодія між різними її силами (службами, відділами) не має чіткої регламентації і відбувається на договірній основі між старшими офіцерами³.

¹ Ведель Ж. Административное право Франции. - М., 1974. - С. 466.

² **Більш докладно див.:** Соболев С. Досвід організації та діяльності поліції провідних країн Європи / С.Ю. Соболев, С.С. Коломойцев // Форум права. – 2010. - № 2. – С. 461- 466.

³ **Більш докладно див.:** The Police Act 1996 (equipment) regulations 2011 and the Police Act 1996 (services) regulations 2011: impact assessment. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.gov.uk/government/publications/the-police-act-1996-equipment-regulations-2011-and-the-police-act-1996-services-regulations-2011-impact-assessment>

Німецький правознавець Р. Сампер також вважає, що «громадська безпека» є невизначеним правовим поняттям і не можна зафіксувати законом те, що у певному випадку (конкретному часі і місці) слід розуміти під громадською безпекою та порядком і що для цього повинна робити поліція. На його думку, конкретні дії повинні визначатися у кожному окремому випадку, часі, місці, з урахуванням усіх наявних обставин і можливостей⁴.

Згідно з рішенням Баварського конституційного суду від 13 жовтня 1951 року термін «громадська безпека» було визначено, як «цілісність здоров'я, гідності, свободи та майна громадян, а також недоторканість правового порядку й основних державних установ»⁵.

У Португальській Республіці з метою охорони громадської безпеки утворено поліцію публічної безпеки, яка функціонує відповідно до закону «Про організацію поліції публічної безпеки» від 2007 року. Її місія полягає у забезпеченні демократичної законності, внутрішньої безпеки та прав громадян відповідно до Конституції і законів. Поліція підзвітна перед членом Уряду, який відповідає за внутрішню політику і адміністрування, а її організаційна структура є єдиною для усієї території держави. Згідно з законом португальська поліція публічної безпеки має виконувати такі завдання:

- гарантувати умови безпеки, які дають можливість для реалізації прав і свобод, поваги до гарантій для громадян, а також можливість повноцінного функціонування демократичних інститутів відповідно до засад легальності та діяльності правової держави;

- гарантувати публічний спокій і порядок, безпеку і захист осіб та майна;

- забезпечувати загальне запобігання злочинності у взаємодії з іншими силами і службами безпеки;

⁴ Samper R. Kommentar zum bayerischen Polizeiaufgabengesetz. Munchen, 1965. - S. 23.

⁵ International commission of jurists. The review. - N 36. June 1986. - P. 50.

- запобігати вчиненню інших дій, що суперечать закону та встановленим правилам⁶.

Часто під час трактування терміну «громадська безпека» акцент робиться саме на соціально-економічній сфері. Так, у Сполучених Штатах це поняття визначається, як «усвідомлене відчуття власного благополуччя як частини загального благополуччя, яке породжує в індивіда відносну впевненість у тому, що він (або вона) здатен задовольнити свої основні потреби та бажання як зараз, так і у майбутньому». При цьому, загроза громадській безпеці розглядається, якщо є небезпека втрати доходів, різних засобів (наприклад, для підтримки здоров'я), брак доходів (низька зарплата або неповна зайнятість), а також невпевненість у доходах (навіть для високооплачуваного робітника)⁷.

У Канаді «громадська безпека» виступає як підтримання умов, які необхідні задля постійного та довготривалого підвищення продуктивності праці та збільшення капіталу і, таким чином, високого та зростаючого стандарту життя країни, включаючи підтримку справедливої, безпечної та динамічної ділової атмосфери, яка сприяє інноваціям, внутрішнім та зовнішнім інвестиціям і постійному економічному зростанню країни.

Загальноприйнятим для країн Північної Америки є те, що громадська (публічна) безпека розглядається, насамперед, як функція уряду щодо забезпечення належного захисту громадян, мешканців певного регіону, місцевих організацій та установ від загроз їхньому благополуччю та процвітанню. Із цією метою, вживаються відповідні заходи інституційного, організаційного та спеціального характеру, які покликані об'єднати зусилля усіх зацікавлених сторін і оптимізувати матеріально-технічні витрати на забезпечення громадської безпеки. Організація громадської безпеки

⁶ *Більш докладно див.:* Relatório Anual de Segurança Interna 2017. Administração Interna. Governo da República Portuguesa. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.portugal.gov.pt/pt/gc21/comunicacao/documento?i=relatorio-anual-de-seguranca-interna-2017>

⁷ Шершнев И. Л. Общественная безопасность: ключевые понятия // Проблемы внутренней безопасности России в XXI в.: Материалы научно-практической конференции 15 - 16 февраля 2001 г. - М., 2001. - С. 102 - 103.

передбачає надання громадянам правоохоронних, пожежних та невідкладних медичних послуг, які відносяться до юрисдикції муніципалітетів, штатів, округів або федерального уряду. При цьому, головний наголос робиться на профілактиці та запобіганні подій, що можуть становити реальну небезпеку для широкої громадськості (травм, пошкоджень майна, злочинів, природних і техногенних катастроф тощо)⁸.

За інституційною характеристикою забезпечення громадської безпеки має такі рівні:

- національний (Митна та прикордонна служба США - United States Customs and Border Protection (CBP); Федеральне агентство з надзвичайних ситуацій - The Federal Emergency Management Agency (FEMA); Федеральне бюро розслідувань - The Federal Bureau of Investigation (FBI) тощо);

- регіональний (міська поліція; поліція округу; відділ шерифа; державна або провінційна поліція тощо);

- локальний (пожежна бригада; місцевій поліцейський орган або відділ; мерія; управління муніципальних громадських справ тощо).⁹

Крім того, забезпечення громадської безпеки передбачає професійну діяльність у таких секторах, як:

- правоохоронні органи (національна або федеральна поліція, регіональна або місцева поліція);

- інтелектуальна діяльність та обмін інформацією (розвідка, слідчі дії, таємні операції);

- управління надзвичайними ситуаціями (швидка медична допомога, пожежна служба, поліція, пошук та рятувальні роботи);

- правосуддя (суди, юридичні адміністрації, пенітенціарна система);

- внутрішньодержавне забезпечення (прикордонні та портові структури, берегова охорона, надання адміністративних послуг)¹⁰.

⁸ *Більш докладно див.:* Maritime Domain Awareness in the Canadian Safety and Security Program. Scientific Brief. DRDC CSS /5 2013-042 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://cradpdf.drdc-rddc.gc.ca/PDFS/unc131/p538238_A1b.pdf

⁹ *Більш докладно див.:* The Queensland Fire and Emergency Services (QFES). Website. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.qfes.qld.gov.au/Pages/default.aspx>

Для вітчизняних науковців, генеза поняття «громадська безпека» базується на етимології самого терміну «безпека», яка визначається семантикою української мови (безпека – відсутність небезпеки, збереження, надійність), діалектикою та співставленням небезпеки і безпеки, а також законодавчо закріпленим поняттям «громадська безпека».

Як відмічають В.П. Тихий і М.І. Панов, суспільна безпека характеризується відчуттям захищеності інтересів, охоронюваних правом, почуттям безпеки щодо загроз, у тому числі злочинних посягань, а також відсутністю страху перед ними¹¹. Поряд з цим О. М. Костенко зазначає, що «безпека людини у суспільстві – це стан захищеності усього того, що є необхідним для її нормального, тобто узгодженого із законами соціальної природи, життя від будь-якої сваволі з боку інших людей. Найбільшу небезпеку для людини становить такий вияв сваволі, як злочинність»¹². У цьому плані О. М. Бандурка наголошує, що «з виникненням людської спільноти безпека є однією з головних умов її існування в цілому, буття кожної конкретної людини»¹³. Продовжуючи цю думку, В. А. Ліпкан вказує, що поняття «безпека» не повинно розглядатись як «стан захищеності від», не може обмежуватись лише захисними діями. Безпека включає також активні дії щодо моніторингу небезпечних чинників, впливу і корекції алгоритму соціального управління. «Безпека визначається... як стан управління загрозами та небезпеками, коли останні можуть відігравати конструктивну роль»¹⁴.

Закон України «Про особливості забезпечення громадського порядку та громадської безпеки у зв'язку з підготовкою та проведенням футбольних матчів» визначає громадську безпеку, як стан захищеності життєво важливих

¹⁰ *Більш докладно див.:* Official website of the United States Department of Homeland Security (DHS). Our Mission [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.dhs.gov/our-mission>

¹¹ Панов М.І. Безпека як фундаментальна категорія в методології правознавства (до постановки проблеми) / М.І. Панов, В.П. Тихий // Вісник Академії правових наук. – 2000. - № 3 (22). – С. 13.

¹² Костенко О.М. Культура і закон – у протидії злу: [монографія]. – К.: Атіка, 2008. – С. 177.

¹³ Бандурка О.М. Передмова редактора // Право і безпека. – 2002. - № 1. С. 7-9.

¹⁴ Ліпкан В.А. Необхідність реформування системи національної безпеки // Право і безпека. – 2003. № 2-2. – С. 24.

інтересів суспільства, сконцентрованих у його матеріальних і духовних цінностях, від джерел небезпеки природного або штучного характеру під час підготовки та проведення футбольних матчів, за якого забезпечується запобігання загрозам заподіяння шкоди такими джерелами небезпеки¹⁵.

У Законі України «Про національну безпеку України»¹⁶ громадська безпека і порядок визначені як «захищеність життєво важливих для суспільства та особи інтересів, прав і свобод людини і громадянина, забезпечення яких є пріоритетним завданням діяльності сил безпеки, інших державних органів, органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб та громадськості, які здійснюють узгоджені заходи щодо реалізації і захисту національних інтересів від впливу загроз».

Поняття «громадська безпека і порядок» також вживаються у Законі «Про національну гвардію України»¹⁷. У той же час, у Законі України «Про Національну поліцію»¹⁸ вживається термін «публічна безпека», визначення якого у Законі відсутнє.

Сучасні вітчизняні та зарубіжні наукові підходи щодо тлумачення терміну «громадська безпека» загалом принципово не суперечать один одному, а лише доповнюють і розвивають, конкретизуючи та поглиблюючи уявлення про сутність громадської безпеки як соціального явища. Загальноприйнятним є те, що громадська безпека представляє собою певний стан об'єкту, системи, взаємозв'язок, взаємовплив та співвідношення усієї сукупності умов і факторів, які забезпечують збереження, захищеність, функціонування, розвиток й вдосконалення об'єктів, систем.

При цьому застосування функціонально-діяльнісного підходу:

¹⁵ Закон України «Про особливості забезпечення громадського порядку та громадської безпеки у зв'язку з підготовкою та проведенням футбольних матчів», ст. 1, п. 1. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/en/3673-17>

¹⁶ Закон України «Про національну безпеку України» від 21 червня 2018 року № 2469-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2469-viii>

¹⁷ Закон України «Про Національну гвардію України» від 13.03.2014 № 876-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/876-18>

¹⁸ Закон України «Про Національну поліцію» від 02.07.2015 № 580-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/580-19>

- дозволяє розглядати громадську безпеку як суспільне динамічне явище, яке постійно змінюється та еволюціонує;

- базується на аналізі та характеристиці громадської безпеки через процес збереження й підтримання її стійкого стану як цілісного утворення, що забезпечує захищеність особи та суспільства від різноманітних загроз;

- дає змогу виявляти й оцінювати реальні та потенційні можливості суспільства щодо належного забезпечення захисту людини і суспільства;

- надає можливість визначати спроможність соціальної системи адекватно реагувати на небезпеки, загрози й виклики громадській безпеці та діяти на упередження.

Громадська безпека є однією з ключових категорій сучасної науки та практики забезпечення національної безпеки України і виступає як визначальна якість (атрибут) суспільства щодо його цілісності, відносної стійкості та громадянської злагоди. Громадська безпека, поряд з іншими складовими національної безпеки, характеризує надійність існування та стійкість розвитку соціально-політичної системи держави.

Разом із тим, громадська безпека має на увазі і особливий вид діяльності щодо її забезпечення, яка охоплює систему заходів, спрямованих на запобігання небезпек й загроз різного характеру людині і суспільству. При цьому під такими небезпеками і загрозами слід розуміти сукупність несприятливих факторів (наявних або латентних), які прямо або опосередковано впливають на нормальний стан громадської безпеки.

У багатьох розвинутих країнах світу до загроз громадській безпеці відносять не лише протиправні посягання, але й інші загрози, зокрема, природні, техногенні, соціокультурні тощо. Такий підхід дозволяє розглядати громадську безпеку як існуючий в державі рівень протидії загрозам різноманітного характеру нормальному стану життєдіяльності останньої, а також ступінь захищеності людини й суспільства. Це також передбачає, що держава і суспільство займають наступальну позицію щодо належного

забезпечення захисту життєво важливих національних інтересів та превентивно протидіють існуючим (імовірним) загрозам.

Яскравим прикладом використання загальнонаукових знань задля більш ефективного забезпечення громадської безпеки є поширена міжнародна практика класифікації злочинів проти громадського порядку та безпеки відповідно до загальноприйнятої світової Універсальної десятикової класифікації, УДК (The UDC Summary, UDCS).¹⁹ Ця класифікація відносить до злочинів проти громадського порядку і безпеки:

- небезпечні об'єднання та секти, озброєнні банди, таємні злочинні громади за зразок італійської мафії, чи японської якудзи;

- підбурення та примушення до скоєння злочину, провокація злочину, уславлення і прикрашання злочину, підбурення до громадянської війни;

- безпорядок, бунт, заколот, відмова від виконання наказу, громадянська непокора;

- злочини, пов'язані з незаконним використанням озброєння, вогнепальної зброї та вибухівки;

- жебракування, бродяжництво, антигромадське ухилення від праці, паразитизм, дармоїдство;

- транспортні злочини та злочини проти засобів зв'язку;

- злочини проти суспільного здоров'я та настанов щодо продовольства, фальсифікація продуктів харчування, незаконна медична практика;

- порушення законів про поховання та порядок на цвинтарях, осквернення могил, наруга над трупами;

¹⁹ **Примітка:** Універсальна десятикова класифікація, УДК (The UDC Summary, UDCS) – бібліотечна класифікація документів, яка широко використовується у всьому світі задля систематизації творів науки, літератури і мистецтва, періодичного друку, різних видів документів, а також організації картотек. Розроблена Міжнародним бібліографічним інститутом у 1895–1905 рр. на основі «Десятькової класифікації» американського бібліотекаря Дьюї. Офіційний сайт УДК: <http://www.udcsummary.info/php/index.php>

- порушення законів про друк, пресу, видавництво, незаконне розповсюдження друкованої продукції, злочини, що скоєні різноманітними ЗМІ²⁰.

Крім того, завдяки використанню УДК (UDCS) можна виокремити конкретні практичні заходи, які можуть спрямовуватися на підтримання громадського порядку й спокою, а саме:

- охорона й підтримка громадських свобод, свободи думки, свободи слова та свободи преси;

- моніторинг свободи союзів, об'єднань та зібрань;

- нагляд за зброєю, боєприпасами і вибуховими речовинами, а також військовим спорядженням;

- спостереження за місцями значного скупчення людей (площами, вулицями, магістралями, громадськими місцями тощо);

- система реєстрації населення за місцем проживання (тимчасового мешкання);

- нагляд за іноземцями (нерезидентами), поліція у справах іноземців;

- моніторинг ситуації у готелях, гостьових будинках, у поменшаннях громадян;

- спостереження за масовими зібраннями людей, фестивалями, концертами тощо²¹.

Проведений аналіз дозволяє виокремити такі загальноприйняті визначальні цілі, які ставлять перед собою розвинуті держави щодо забезпечення громадської безпеки:

- постійне зростання рівня життя населення;

- досягнення й підтримка необхідного рівня захищеності прав і свобод людини та громадянина;

²⁰ *Більш докладно див.:* <https://teacode.com/online/udc/34/343.34.html>

²¹ *Більш докладно див.:* <https://teacode.com/online/udc/35/351.75.html>

- підвищення рівня захищеності населення під час надзвичайних ситуацій природного й техногенного характеру, а також від терористичних загроз;

- забезпечення законних прав та інтересів організацій і громадських об'єднань;

- зниження рівня правопорушень та злочинів, захист матеріальних і духовних цінностей суспільства від загроз кримінального характеру;

- збереження громадянського миру й суспільної злагоди, сприяння етноконфесійному діалогу, підтримання політичної, соціальної та економічної стабільності;

- належне функціонування системи ефективної протидії загрозам людині та суспільству;

- динамічний характер самої системи забезпечення громадської безпеки (її здатність вчасно виявляти та нейтралізувати небезпеки й загрози власному нормальному функціонуванню, спроможність своєчасно перебудовуватися відповідно до мінливості ситуації).

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Беручи до уваги нинішню ситуацію із станом законності і правопорядку в Україні, невщухаючу гібридну агресію з боку Російської Федерації, необхідність підтримання на належному рівні громадської безпеки в нашій державі виступає одним із пріоритетів забезпечення національної безпеки в цілому, безпосередньо впливаючи на процеси у соціально-економічній, політичній, морально-психологічній та інших сферах життєдіяльності українського суспільства. Проголошений Україною євроінтеграційний шлях державотворення вимагає від нас якнайскорішої адаптації й впровадження найкращих загально визнаних демократичних інструментаріїв публічного управління в усіх сферах суспільного життя. Із метою забезпечення громадської безпеки в Україні, підтримання

громадського порядку та спокою в нашій державі, ***вбачається за доцільне Міністерству внутрішніх справ вжити таких заходів:***

1. Розглянути можливість розробки проекту Закону України «Про громадську безпеку», у якому відповідно до міжнародних стандартів доцільно дати визначення і розкрити зміст таких понять, як «громадська (публічна) безпека» і «громадський (публічний) порядок», окреслити їхню структуру, ієрархію і порядок взаємодії уповноважених державних органів у цій сфері та унормувати інструментарій із забезпечення громадської (публічної) безпеки. При цьому, запроваджуючи єдину термінологію, доцільно внести відповідні зміни до інших законів, зокрема, законів України «Про Національну поліцію», «Про Національну гвардію України» та інші.

2. Налагодити постійний науково-експертний супровід, із залученням вітчизняних та зарубіжних фахівців, процесу подальшого вдосконалення українського кримінального та адміністративного законодавства щодо забезпечення громадської (публічної) безпеки із врахуванням міжнародної класифікації злочинів проти публічного порядку та безпеки, а також адміністративних проступків із охорони та підтримки публічного порядку і спокою.

3. До заходів, які здатні безпосередньо вплинути на забезпечення громадської безпеки в Україні слід віднести подальшу розбудову в нашій державі служби «102». Ефективне функціонування системи оперативного реагування на звернення громадян з усіх проблем власної життєдіяльності, які викликають у них занепокоєння і тривогу, а не лише на повідомлення про кримінальні правопорушення, дасть змогу вивести діалог між українцями та владою на якісно новий європейський рівень, забезпечить координацію усіх зацікавлених сил і засобів, зніме соціальну напругу та підвищить загальний рівень громадського порядку і впевненості у завтрашньому дні.

4. Необхідно закріпити та вдосконалювати започатковані Національною поліцією України новітні європейські підходи щодо

забезпечення громадської (публічної) безпеки й порядку під час проведення масових заходів (на зразок «скандинавської моделі»). Коли пріоритетом виступає не силовий розгін демонстрантів, а запобігання протиправній діяльності через розведення конфліктуючих сторін, уникнення провокування агресії з боку мітингувальників, широке застосування поліцейських-переговорників та заздалегідь знаходження компромісу з метою врегулювання можливих конфліктів.

5. Запровадження в Україні європейських підходів щодо забезпечення громадської безпеки потребуватиме докорінної зміни самої сутності нашої державної політики у цій сфері. Наріжним каменем діяльності українського уряду повинно стати забезпечення належного захисту громадян і суспільства в цілому від загроз їхньому благополуччю та процвітанню, створення належних умов задля нормальної життєдіяльності та впевненості у завтрашньому дні. Заходи із забезпечення громадської безпеки повинні мати, насамперед, упереджуючий характер з метою недопущення протиправних дій, соціальних збурень та катастроф природного і техногенного характеру.

Сьомін С.В.

відділ проблем національної безпеки

Національний інститут стратегічних досліджень

липень 2018 р.